

Boeken van Annelies Verbeke bij De Geus

Slaap!

Reus

Groener gras

Vissen redden

Wakker

Naar de stad

Annelies Verbeke

Veronderstellingen

DE GEUS

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een
werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de Letteren en
het Nederlands Letterenfonds

De vertaling van het motto, afkomstig uit de bundel *Het wilde plein*,
is van de hand van J. Bernlef (Amsterdam: De Bezige Bij 1992)

© Annelies Verbeke, 2012
Omslagontwerp Berry van Gerwen
Omslagillustratie © Mark Hooper/Getty Images

ISBN 978 90 445 2374 4

NUR 303

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland.
Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

Wilt u het gratis magazine *Geuzennieuws* met informatie
over onze nieuwe uitgaven ontvangen, ga dan naar
www.degeus.nl en meld u aan.

'Het licht groeit langzaam als ons haar.'
TOMAS TRANSTRÖMER, 'Onder nul'

Inhoudsopgave

Hier waak ik	9
Henny Verhasselts levenswerk	14
De vrouw met de baard	21
Rigor mortis	32
Biograaf	42
Hond zonder naam	54
Het recht	66
Samen scheren	73
Kerst	87
Pionier	99
Potpourri	113
Inderdaad	125
Het feest	140
Vlakbij	150
Bestemming	174

Hier waak ik

Vader,

Dat ik u schrijf, zegt genoeg. Het gaat niet goed met mij, Vader. Dat weet u, mogelijk hebt u het zo voorzien, noemt u het een beproeving. Ik begrijp dat deze woorden geen zin hebben, u leest mijn gedachten zodra ze ontstaan, er is geen adres waarnaar ik deze brief in zijn tastbare vorm kan versturen en het zou onverstandig zijn hem desondanks in een computergeheugen te bewaren. Zie dit schrijven dus eerder als een gebed, ik klamp me eraan vast in een laatste poging ergens troost uit te putten, hoeveel moeite het me ook kost de juiste toetsen aan te slaan, hoe groot ook mijn vrees dat een van mijn bewakers me hierop zal betrappen.

Al is die ongerustheid waarschijnlijk ongegrond. Mochten ze me typend voor dit scherm zien zitten, zouden ze daar wellicht onmiddellijk een verklaring voor verzinnen die aansluit bij wat ze denken te weten. Verhaaltjes, daar zijn ze goed in. De keren dat ze me op lezen hebben betrapt, was het net zo. Niet dat ze me vaak op lezen hebben kunnen betrappen, hier komt zelden een goed boek over de vloer. Hij is een volslagen idioot. Ik hoor van ze te houden, Vader, maar hij is een sukkel, hij heeft zijn tedere intermezzo's, maar die wegen er niet tegen op. Zij brengt al eens wat mee dat ze uiteindelijk niet leest, ze houdt het, zoals op alle fronten, bij voornemens. Zo vatte ze onlangs het plan op zich in Rilke te verdiepen, ze liet twee van zijn bundels een etmaal rondslingeren in de salon. Ik herinner me dat u geen grote

fan van de dichter bent, u vindt hem niet levensbevestigend genoeg, kan ik me voorstellen, maar zodra ze het huis uit waren, heb ik mij aan zijn woorden gelaafd; ik schreef al dat het niet goed met me gaat. Eenzaamheid, Vader, is als de regen, en meer regels kan ik niet citeren, ik had ze nog niet gememoriseerd toen zij de dichtbundel onder me vandaan trok. Foei, zeggen ze dan. 'Foei', Vader. En nu ligt Rilke moederziel alleen op de hoogste boekenplank, zodat ik er niet bij kan.

Dit is een eenzame opsluiting, een gevangenis. Hij neemt me nooit mee naar buiten, het komt zelfs niet bij hem op. Zij is doorgaans louter op zichzelf betrokken, aanstootgevend negatief, het loopt vast niet goed met haar af. Toch houdt zij weleens rekening met mijn noden, soms verdenk ik haar er zelfs van me te appreciëren en ook ik heb mijn beste ogenblikken, mijn kleine ademruimtes in dit tranendal, aan haar zijde beleefd. Als ik mijn hoofd op haar schoot leg, streelt zij het onnadenkend, zelfs als ik tijdens een regressieve aanval mijn neus tussen haar billen duw, wordt ze daar niet boos om. Ja, Vader. Regressie. Tussen haar billen. Ik kan het niet voldoende herhalen: het gaat niet goed.

Er is een vraag die mij niet loslaat, Vader, een vraag die me wakker houdt of me doet janken in mijn slaap. Voor ik ze stel wil ik u eraan herinneren dat ik nooit eerder aan uw beslissingen heb getwijfeld, en dat ik me voor de volle honderd procent heb ingespannen tijdens uw vorige initiatief. Ik ben ervan overtuigd dat u me tot dusver nooit een gebrek aan teamgeest of persoonlijke motivatie hebt kunnen verwijten. Ik heb zelfs nooit geklaagd over het posttraumatische stressyndroom dat ik aan die eerste poging heb overgehouden, al uw alwetendheid ten spijt is dit waar-

schijnlijk zelfs nieuwe informatie voor u.

Ik geloofde in uw opzet, in onze opzet. Maar toen was ik een man, een mens onder de mensen. En ik begrijp dat u het de tweede keer anders wilde aanpakken, werkelijk, dat is een redenering die ik volg en onderschrijf. Net als u vond ik het resultaat van de vorige keer teleurstellend, en ik snap dat u dacht: dan maar een risico, dan maar een verrassings-offensief. Maar waarom een hond, Vader?

De uitzonderlijke band tussen mens en huisdier valt niet te ontkennen, maar dat is toch niet genoeg, dat kan toch geen vergoelijking zijn, geen vrijgeleide voor Verlossing? Wat verwacht u dat ik doe? Wonderen verrichten? Een wereldgodsdienst bestendigen? Opnieuw het hoofdpersonage worden in de grootste bestseller aller tijden? Ik word amper uitgelaten!

En nu ik mij dan toch aan het interpellieren waag, hier is nog een vraag: als ik dan toch een hond moet zijn, waarom een schnauzer? Ik koester een eindeloze bewondering voor alle fauna die u hebt geschapen. Elk wezen is mooi op zijn hoogst eigen manier en het is adembenemend om te ontdekken hoe al die schepselen als de stukken van een geniale puzzel in elkaar schuiven. Toch lijkt het mij evident dat elk levend wezen, simpelweg door te bestaan, ook grenzen stelt aan de haalbaarheid van verwachtingen. Dat was tot voor kort toch ook uw mening, dacht ik? Uw plan? Anders zou het snel uit zijn met de almacht, toch?

Ik kan mij zo moeilijk voorstellen dat u inmiddels niet tot het inzicht bent gekomen dat de gedaante waarin u mij naar de aarde heeft gestuurd, niet in overeenstemming is met wat u wenst te bereiken, Vader. Als schnauzer ben ik echt aan te grote beperkingen onderhevig, het valt me

zwaar een dergelijke absurde vanzelfsprekendheid uit de doeken te moeten doen. Ik ben bijziend maar niet blind, tijdens de schaarse wandelingen merk ik wel op hoe de Duitse herders en de dobermannen naar me kijken. In het beste geval vinden ze me een schattige reu. Waarom een schnauzer, Vader? Alle hallucinogene middelen die deze planeet rijk is en alle heersende waanzin ten spijt, zou geen levend wezen ook maar enigszins zijn geneigd zijn heil in mijn handen te leggen. Ik heb geen handen, Vader. Dit toetsenbord staat intussen vol krassen.

De ondoorgrondelijkheid van uw wegen heeft mij in een ongekende somberte gestort en die komt de overtuiging waarmee ik mij als hond tracht te gedragen niet ten goede. Ik vraag me af hoe u erop zou reageren als ze een koekje op uw neus zouden leggen en u zouden verplichten zo te blijven zitten. Pootje, Vader? De dagen zijn lang en eentonig, het eten is walgelijk. Als ze me buiten even van de leiband laat, dan gaat het nog, dan leef ik op en vergeet ik van vreugde dat ik me heb voorgenomen van de gelegenheid gebruik te maken.

Wat ik nu ga schrijven is verschrikkelijk, Vader. U bent mijn lieve papa, ik heb altijd naar u opgekeken, ik wil dat u trots op mij bent. Als ik u ontgoochel, ontgoochel ik mezelf, als ik u kwets, kwets ik mezelf. Uw keuze voor een schnauzer is echter zo ridicuul dat ik u er in mijn meest naargeestige buien van verdenk dat het u helemaal niet meer kan schelen wat er met de mensheid gebeurt. Dat u denkt: ik heb genoeg gedaan, dat ze het nu zelf maar uitzoeken. Daar zou ik begrip voor kunnen opbrengen, ik zou het zelfs toejuichen als u het wat rustiger aan wilde gaan doen, maar wat mij benauwt, is mijn rol hierin. Als u het opgeeft, waarom hebt u me dan in

deze stompzinnige gedaante hierheen gestuurd? Is dit een grap, Vader? Een experiment? Of wilde u van me af?

De andere mogelijkheid die zich aan mij openbaart is – ik vermoed dat u het met me eens zult zijn – nog erger. Er zijn momenten waarop ik me afvraag of u wel bestaat, of u niet een afgeleide bent van mijn op hol geslagen fantasie, de waan die me ervan heeft overtuigd een hulpeloze verlosser te zijn. Besta ik zelf wel, Vader? Is dit een woonkamer, zijn mijn baasjes echt? Ben ik de hallucinatie van een mens, opgesloten in een witte kamer met een geur, blaffend als een hond, ongrijpbaar voor diagnoses?

Als u bestaat, zult u me voor deze woorden straffen, maar met alle respect en in de hoop dat u mijn volgende bewering niet als een uitdaging zult opvatten: op welke manier u me hiervoor ook zult laten boeten, veel erger dan dit frustrerende hondenleven kan het niet zijn. Vergeet niet dat ik kan vergelijken met de gruwel die mijn vorige gedaante te beurt viel.

Zorgt u ervoor dat ik de toon achter deze woorden wel-dra zal betreuren. Dat zou immers betekenen dat ik u weer in mijn hart voel, dat ik weet waarom ik een schnauzer ben. Dat u daar over mij waakt en ik hier over u.

Tot dan zal ik blijven wachten op een teken, een antwoord, zal ik uitkijken naar de dag waarop u me weer bij zich zult roepen en alles duidelijk zal worden in het licht van uw liefde. Misschien zal mijn radeloosheid echter van de eerstvolgende gelegenheid gebruikmaken om het te winnen van mijn hoop.

Vergeef me, Vader, want ik weet niet meer wat te doen.

Uw Zoon